

تحقیق هفته

شماره: 433

(از 05 جوزا الی 09 دلو 1403 هـ ش)

مرگ ناگهانی بلند پایه‌ترین مقامات سیاسی ایران و تأثیرات آن بر منطقه

این نشریه هفته‌وار، تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی افغانستان و منطقه است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد.

آنچه درین شماره می خوانید:

- مرگ ناگهانی بلند پایه ترین مقامات سیاسی ایران و تأثیرات آن بر منطقه 3
- مقدمه 3
- عوامل سانحه سقوط چرخبال چیست؟ 4
- سانحه بالگرد رئیسی چه تأثیراتی را بر منطقه خواهد گذاشت؟ 6
- نتیجه 7
- پیشنهادات 8
- منابع: 8

مرگ ناگهانی بلند پایه‌ترین مقامات سیاسی ایران و تأثیرات آن بر منطقه

مقدمه

به تاریخ 30 ثور سال جاری، سید ابراهیم رئیسی، هشتمین رئیس جمهور ایران، حسین امیر عبداللہیان وزیر امور خارجه، سید محمد علی آل‌هاشم نماینده ولی فقیه در آذربایجان شرقی، مالک رحمتی استاندار آذربایجان شرقی و 4 سرنشین دیگر در نتیجه سانحه بالگرد Bal 412 که حامل این افراد بود، کشته شدند. این حادثه در حالی به وقوع پیوست که ابراهیم رئیسی، با جمعی از همکاران جهت افتتاح سد مرزی "قیز قلعه سی" در رأس هیئتی به شمول وزیر خارجه به آذربایجان شرقی سفر کرده بود که هنگام بازگشت از آنجا در منطقه‌ی کوهستانی (2 کیلومتری جنوب غرب روستای اوزی که در شمال ورزقان واقع در ولایت آذربایجان شرقی قرار دارد) به این حادثه که عامل اصلی آن هنوز در ابهام است مواجه گردید. از سال 1936 تا 2024 میلادی 24 مقام عالی‌رتبه (16 رئیس جمهور و 8 نخست وزیر) در کشورهای مختلف به دلائل نقض فنی، مه غلیظ و نبود دید کافی خلبان، حوادث طبیعی، حملات و ترورها و شرایط بد جوی و آب و هوایی باعث سقوط چرخبال‌های حامل مقامات عالی‌رتبه کشورها و باعث جان باختن سرنشینان آن‌ها شده است. حادثه ابراهیم رئیسی و هیئت همراه اش 25 مین و آخرین مورد از این نوع رویداد تا کنون بیان شده است.¹ آقای رئیسی پیش از اینکه در سال 1400 خورشیدی به حیث رئیس جمهور انتخاب شود، رئیس قوه قضائیه نیز بوده است.

ابراهیم رئیسی پس از اینکه در 12 اسد 1400 خورشیدی رئیس جمهور ایران شد، اولویت حکومت خویش را تمرکز بر سیاست داخلی و نگاه از درون به برون اعلام کرد. رئیسی در سطح ملی بر صلح آمیز بودن تلاش‌های هسته‌ی ایران، لغو تحریم‌ها و حمایت از طرح‌های دیپلماتیک مرتبط به آن تأکید می‌نمود. در سطح منطقه ای بر حل بحران‌های منطقه از طریق گفتگوهای منطقه‌ای و سیاست حسن همجواری تأکید داشته و در سطح نظام بین‌المللی ضمن پیگیری صلح و عدالت در عرصه روابط بین‌الملل، بر بهره‌گیری از توان کشور در جهت مقابله با کشورهای سلطه‌گر و ظالم تأکید می‌کرد.² با توجه به این رویکرد سیاسی، در کنار ابراهیم رئیسی بالاترین مقام سیاسی دولت او (حسین امیر عبداللہیان وزیر خارجه) نیز با او یکجا کشته شده است. در این نوشته جهت باز کردن روزنه بحث در ابتدا به عوامل سانحه سقوط چرخبال حامل رئیسی و تحلیل زوایایی پیدا و پنهان آن پرداخته سپس به واکنش‌های مرتبط به این حادثه و تأثیر آن در رویکرد سیاسی ایران بر منطقه، پرداخته شده است.

عوامل سانحه سقوط چرخبال چیست؟

با آنکه اظهارات و جزئیات ارائه شده در پیوند به چگونگی سانحه بالگرد حامل رئیس جمهور ایران، خبر واحدی صورت نگرفته، با آنهم نظر به اظهارات ارائه شده در این مورد، عوامل سقوط بالگرد حامل ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور ایران را به عوامل داخلی و خارجی تقسیم نموده احتمالات ممکن را به بحث می‌گیریم: **عامل داخلی:** این عامل شامل موارد جزئی دیگری می‌شود که به هر کدام خواهیم پرداخت. **اول** ضعف اداری و مدیریت ناکام تیم همکاران رئیسی در ریاست جمهوری ایران است. با آنکه گفته می‌شود وضعیت آب و هوایی ساحه در روز این حادثه نا مطمئن گزارش شده است. همزمان با این بر تمام جناح‌های آگاه از سفر رئیس جمهور مشخص بوده که مسیر آقای رئیسی کوهستانی و جنگلی است، پس چرا این سفر صورت گرفته است؟ پرسشی است که پاسخ لازم آن تا کنون از سوی هیچ یک از مسؤولین ایرانی ارائه نشده است.

دوم کم توجهی در حفاظت از مقامات ارشد حکومتی ایران، از اظهارات غلام حسین اسماعیلی رئیس دفتر رئیس جمهور (پس از هماهنگی خلبانان به فرماندهی خلبان حامل رئیس جمهور مبنی بر حرکت آنها بر بالای تکه ابری موجود، بالگرد وسط که حامل رئیس جمهور بود، پس از 30 ثانیه ادامه مسیر ناپدید می‌شود)، چنین بر می‌آید که در میان سه بالگرد متعلق به کاروان رئیس جمهور، ضعیف‌ترین خلبان، در بالگرد حامل رئیس جمهور بوده، زیرا با وجود اینکه فرمان از جانب آن بوده و لی با آنهم دچار سانحه شده است.³ **سوم** اشکال فنی و خرابکاری در کنار رعد و برق، عامل دیگری است که باعث سقوط بالگردها می‌شوند، پس چگونه ممکن است کشوری که مالک بهترین بالگردهای می‌باشد، بلندترین مقامات حکومتی خویش را در موتورهای کهنه (گفته می‌شود این بالگرد قدیمی بوده) و نا مطمئن هوایی از یکجا به جای دیگر منتقل کند.

عامل چهارم و اخیری داخلی که یک احتمال کوچک و بسیار ضعیف به نظر می‌رسد و برخی رسانه‌ها به آن اشاره کرده‌اند، و آن ترور احتمالی آقای رئیسی از سوی رقبای قدرت و جا نشینی احتمالی او به حیث رهبر در ایران گفته شده است، زیرا گمانه زنی‌ها بر این بوده که رئیسی فرد مطلوب به مقام رهبری پس از علی خامنه‌ی باشد و رقبای وی در این حادثه عامل ترور او و همراهانش هستند. این مورد زمانی ممکن است که در بالگرد حامل رئیسی مواد انفجاری جا سازی شده و سپس انفجار داده شده باشد.

عوامل خارجی: یکی احتمال دارد که سقوط بالگرد حامل رئیس جمهور از سوی استخبارات اسرائیل و یا امریکا صورت گرفته باشد، زیرا از چند سال بدین سو به خصوص پس از آغاز طوفان الاقصی در 7 اکتوبر از سوی جنبش‌های اسلامی فلسطین علیه اسرائیل دشمنی اسرائیل با ایران وارد فاز جدیدی شده است که حتی در موردی به حملات رویاروی انجامیده است. بدین ملحوظ بعید نیست که این سانحه در نتیجه حمله‌ی طراحی شده از سوی استخبارات یکی از این دو (امریکا- اسرائیل) صورت گرفته باشد. هرچند تا کنون

مقامات هیچ یک از طرفین در این مورد اظهار نظری نداشته‌اند. جواد ظریف وزیر خارجه اسبق ایران در وهله‌های اول این حادثه امریکا را به گونه‌ای دیگر به نحوی که تحریم فروش بالگردهای ایران از سوی امریکا سبب شده است که این بالگردها کهنه شوند، متهم کرده است.

دوم همچنین احتمال دارد که این حادثه از سوی استخبارات قدرت‌های دیگر به خصوص روسیه جهت رویاروی کردن ایران با امریکا و اسرائیل صورت گرفته باشد. زیرا مواجهه کردن امریکا در جنگ دیگری در کنار جنگ غیر مستقیم آن در اوکراین و اسرائیل بدون شک برای امریکا چالش ساز خواهد بود.

در همین حال اظهارات آقای غلام حسین اسماعیلی رئیس دفتر رئیس جمهور مبنی بر اینکه هنگام پرواز آنها هوا کاملاً صاف بوده و فقط تکه ابر اندکی روی دره وجود داشته که آنها در هماهنگی باهم تصمیم به ادامه مسیر از بالای آن را داشته‌اند و بالگردهای اولی و سومی در خلال 30 ثانیه می‌گذرد و وسطی که حامل رئیس جمهور بوده غیبش می‌زند.⁴ در همین حال اسماعیلی مدعی است که از همان آغاز جستجو تا لحظات آخری هیچ نشانی از انفجار، آتش سوزی و یا دود را در منطقه دریافت نتوانسته‌اند، بنابراین نا ممکن نیست که به بالگرد حامل رئیس جمهور ایران در فضا حمله شده باشد.

واکنش‌ها در پیوند به سانحه سقوط بالگرد

اینجا می‌شود واکنش‌ها را جهت آسانی در خوانش به دو بخش تقسیم کرد، یکی واکنش ایرانیان در داخل و خارج از کشور دوم واکنش کشورهای بیرونی:

اول ایرانیان در پیوند به سانحه بالگرد رئیس جمهور و قربانی او و همکارانش در این سانحه، به دو گروه تقسیم می‌شوند. یکی از این دو گروه طرفداران نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشند که از عالی‌مقام ترین فرد (رهبر معظم انقلاب ایران آقای خامنه‌ای) شروع تا دیگران، ضمن ریختن اشک تحسر و تأسف پنج روز را اعضای عمومی اعلام داشته، در گذشت ابراهیم رئیسی رئیس جمهور ایران و همراهانش را ضایعه بزرگی بر ملت ایران تلقی نمودند. گروه دوم را مخالفین نظام جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌دهد، طوریکه شاهزاده رضا پهلوی، ابراهیم رئیسی را یک جنایتکار علیه بشریت و یکی از بی‌رحم ترین و بدنام ترین سرکردگان نظام فعلی ایران دانسته و افسوس کرده است که برای جرم و جنایت‌هایش محاکمه نشد.⁵ همچنین مخالفین دیگر نظام در داخل ایران در حال توزیع شربنی در پیوند به مرگ ابراهیم رئیسی و همراهانش، رقص و پایکوبی نمودند که حکومت آقای رئیسی را حکومت مستبد و ظالم می‌دانند.

دوم واکنش کشورهای دیگر می‌باشد که بدون شک جان باختن همزمان رئیس جمهور و وزیر خارجه ایران با جمعی همکاران دیگر در نتیجه سقوط بالگرد حامل آن‌ها، واکنش‌های جهانی و منطقه‌ای را به همراه داشت که از آن جمله می‌شود از پیام تسلیت ملا محمد حسن آخند ریاست الوزراء افغانستان، تسلیت پاپ فرانسیس رهبر کاتولیک‌های جهان و تسلیت سخنگویی ناتو در شبکه ایکس، تسلیت رئیس شورای اروپا، سکوت یک دقیقه‌ای جلسه شورای امنیت سازمان ملل متحد، صدور بیانیه از سوی وزارت خارجه تعداد زیادی از کشورها

یاد کرد. علی رغم عزای عمومی 5 روزه در ایران، کشورهای سوریه، لبنان، عراق، هند، ترکیه، پاکستان و تاجکستان نیز در همبستگی با ایران عزای عمومی اعلان کردند.⁶ در کنار این به نقل از رسانه‌های ایرانی از 68 کشور⁷ مقامات ارشد در تشیع جنازه قربانیان حادثه شرکت ورزیدند که از افغانستان ملا برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء و امیر خان متقی سرپرست وزارت خارجه امارت اسلامی در رأس یک هیئت برای اشتراک در مراسم تشیع جنازه آقای رئیسی به ایران سفر کرده اند.⁸

سانحه بالگرد رئیسی چه تأثیراتی را بر منطقه خواهد گذاشت؟

پیش از اینکه به تأثیرات منطقه‌ای سانحه بالگرد رئیسی بپردازیم لازم می‌دانیم در مورد سیاست داخلی ایران نگاه‌گذاری داشته باشیم. در کشورهای شبیه ایران که قدرت و مرجع تصمیم‌گیرنده‌ی قوی‌تر از رئیس‌جمهور چون رهبر انقلاب ایران، موجود باشد، بعید می‌نماید که تأثیرات عمیقی را متوجه سیاست داخلی سازد. از سوی دیگر کشورهایی که دارای قانون اساسی هستند، وقوع یک چنین خلاهای اضطراری را پیش‌بینی کرده‌اند و به ساده‌گی افراد دیگری را جانشین می‌نمایند. طوریکه پس از اعلام جان باختن ابراهیم رئیسی، آیت‌الله خامنه‌ای رهبر ایران، آقای محمد مخبر را که معاون اول رئیس‌جمهور بود، بر اساس ماده 131 قانون اساسی این کشور،⁹ سرپرست مقام ریاست جمهوری تعیین نموده او را مؤظف نمود به همراهی رؤسای قوای مقننه و قضائیه ترتیبی دهند که ظرف حد اکثر 50 روز آینده رئیس‌جمهور جدید انتخاب شود. در همین حال علی باقری توسط محمد مخبر سرپرست جدید مقام ریاست جمهوری کشور ایران به حیث سرپرست وزارت خارجه گماشته شد.¹⁰ با وجود آن هم، نمی‌توان مؤثریت چهره‌های مهم و شخصیت‌های کلیدی در هر دولت و نظام را در پیوند به توازن قدرت، روابط دولت با سایر نهادها، نگرانی‌ها و دغدغه‌های سیاسی و اجتماعی نادیده گرفت.

در سطح منطقه‌ای می‌شود گفت رویکرد سیاست خارجی ایران به چند حوزه تقسیم می‌شود، یکی از این حوزه‌ها چگونگی تعاملات ایران با قدرت‌های منطقه‌ای چون چین و روسیه است که هرکدام بر محورهای منافع فردی و مشترک باهم در مقابل بلوک غرب تعامل می‌نمایند، در هر نظامی ایران حد اقل برای حفظ جایگاه خویش نیاز به یک تعامل چندجانبه با این قدرت‌ها دارد. حوزه‌ی دیگر شامل روابط ایران با کشورهای خلیج عربی به خصوص عربستان سعودی می‌شود که حکومت رئیسی توانسته بود روابط خویش با عربستان سعودی را از تهاجمی به نحوی به حالت تصاعدی در بیارد، که ایران در روابط آینده‌ی خویش با حضور مقامات جدید که دوام آن کمتر از دو ماه می‌باشد، ممکن است در تعامل به این حوزه سیاست حکومت رئیسی را دنبال کند و یا اینکه با تغییر در رویکرد استراتژیک این روابط را برهم بزند. اما نقش فعال ایران در حمایت از حرکت‌های اسلامی فلسطین می‌تواند عربستان سعودی را مجبور به تعامل خودگذرانه در برابر ایران کند. حوزه دیگر در سیاست خارجی ایران شامل روابط این کشور با اسرائیل، لبنان و عراق و... می‌شود

که می‌توان این حوزه را حوزه حیثیتی برای ایران دانست، زیرا ایران قسماً با اسرائیل در جنگ است و تحت هیچ شرایطی به ساده‌گی نمی‌تواند از موقعیت کنونی خویش به نفع اسرائیل در منطقه دست بکشد بنا بر این مجبور است خود را در برابر اسرائیل قرار داده از یک سو به مخالفین آن دست همکاری و تعاون دراز نماید و از سوی دیگر روابط خویش را در هر جایی که رد پای اسرائیل و امریکا وجود دارد حفظ کند.

حوزه اخیر نحوه تعامل ایران با کشورهای همسایه مثل افغانستان، پاکستان، هند و... می‌شود، که البته در این حوزه نظر به بعضی ملاحظات و نیازها از قبیل تأثیر گذاری برخی این کشورها در نشست‌های منطقه ای، روابط منظم اقتصادی با برخی دیگر، برخورداری از دشمنان مشترک و تعامل و دوستی برخی دیگر با قدرت‌های جهانی؛ سیاست خارجی خویش را ترتیب خواهد کرد و گمان نمی‌رود که ایران بتواند در روابط خویش با این کشورها از تعامل همراه با خوف و هراس دست بکشد. مثلاً ایران در روابط خویش با افغانستان جهت مبارزه مشترک علیه "داعش" با امارت اسلامی تعامل داشته باشد، از سوی هم نظر به گزارش‌های بانک جهانی، ایران شریک اول اقتصادی افغانستان در سال گذشته نامیده شده است. اما از سوی دیگر با روی دست گرفتن سیاست اخراج اجباری مهاجرین افغان از ایران، امارت اسلامی را با مشکل مواجه ساخت. از طرفی هم نماینده ویژه رئیس جمهور ایران به کابل فرستاده شد اما با گذشت نزدیک به سه سال تا هنوز امارت اسلامی را به رسمیت نشناخته و هرازگاهی با بیانات و اظهار نظریات خویش در پیوند به حکومت همه شمول، حقوق عامه شهروندان و... دل می‌خراشد. بنابراین پس از درگذشت ابراهیم رئیسی و وزیر خارجه دولت او همچنین جانشینی بلند پایه ترین مقامات دولت رئیسی پس از خودش و عبداللہیان در نهادهای ریاست جمهوری و وزارت خارجه گمان نمی‌رود که در رویکرد سیاسی ایران نسبت به افغانستان کدام تغییر جدی احساس شود. در کنار این بعید نیست که مرگ رئیس جمهور ایران و وزیر خارجه دولت او تأثیراتی در تعاملات و اقدامات این کشور در تسریع و یا تعویق برخی از مذاکرات و توافقات با کشورهای منطقه‌ی شود.

نتیجه

با توجه به وضعیت فعلی و تغییرات در دولت ایران، پیش بینی کردن تغییرات دقیق در سیاست خارجی آن دشوار است، بنا بر این قبل از انجام یک تحقیق جامع از سوی دولت ایران و نهادهای ذیربط به آن؛ تعیین سناریوها در این مورد چندان هدفمندانه به نظر نمی‌رسد. اما توقع می‌رود که جمهوری اسلامی ایران با رهبری جدید در پیوند به جنگ غزه و حملات وحشیانه اسرائیل در کنار تخریب قدرت‌ها و کشورهای دیگر در این قضیه، همانگونه که در زمان ابراهیم رئیسی تلاش‌های در این مورد صورت گرفته بود، اکنون نیز مورد حمایت و همکاری‌های مادی و معنوی دولت جمهوری اسلامی ایران قرار گیرد، زیرا در این مورد تحول بزرگی در راه است و بهتر است که جمهوری اسلامی ایران در این تحول سهم خویش را داشته باشد.

همچنین ضرورت است که دولت ایران در روابط خویش تنش زدایی نموده دایره تعاملات خویش را با کشور های همسایه به خصوص افغانستان وسعت بخشد. با آنکه دولت ایران به رهبری ابراهیم رئیسی شریک اول اقتصادی افغانستان در زمان فعلی نامیده شده است، اما در زمینه های مهاجرین، به رسمیت شناختن امارت اسلامی و همکاری های فنی دیگر گله هایی وجود داشته روابط دو کشور را شاهد فراز و فرودهای نموده است. بنابراین جهت توسعه همکاری ها و بهبود روابط همه جانبه میان دو کشور پیشنهادات زیر را پیشکش می نمائیم.

پیشنهادات

1. رهبری جدید جمهوری اسلامی ایران به تقویت روابط دوجانبه در همکاری به امارت اسلامی افغانستان اهمیت داده برای حل مسائل مشترک و تقویت همکاری های اقتصادی و امنیتی هر دو کشور تلاش کنند.
2. حمایت از توسعه اقتصادی و سرمایه گذاری در زیر ساخت های مختلف در افغانستان می تواند به رشد اقتصادی و اشتغال زایی در هر دو کشور کمک نماید و این همکاری ها می تواند به ترسیخ رفاه و پایداری در افغانستان نیز کمک کند.
3. افغان ها ضمن قدردانی از حوصله مندی دولت و ملت ایران، خواستار حمایت جمهوری اسلامی از پناهجویان افغانی و حوصله مندی بیشتر آن ها در این زمینه و همچنین ارائه فرصت هایی شغلی و آموزشی برای آن ها بوده و توقع دارند مهاجرین افغانستان در ایران من حیث آله فشار علیه حکومت افغانستان استفاده نشوند.
4. توسعه همکاری های ایران با افغانستان در حوزه دانش و فناوری ها و تبادل تجربیات در این زمینه، به توسعه فرهنگ، کار آفرینی و نوآوری در این کشور کمک نموده سطح تکنولوژی و دسترسی به آن در افغانستان را ارتقا می بخشد.
5. رهبری جدید ایران در همکاری به امارت اسلامی در ترویج فرهنگ و ارزش های اسلامی به منظور حفظ و حراست از آن ها نقش فعال داشته باشد و همکاری در زمینه های فرهنگی و هنری را جهت روابط دوستانه میان دو کشور تقویت کند. پایان

منابع:

¹ عصر ایران: همه روسای جمهوری که در سانحه هوایی فوت کردند، 2 جوزا 1403، لینک: <https://www.asriran.com/fa/news/968495/%D9%87%D9%85%D9%87%D8%B1%D9%88%D8%B3%D8%A7%DB%8C%D8%AC%D9%85%D9%87%D9%88%D8%B1%DB%8C%DA%A9%D9%87%D8%AF%D8%B1%D8%B3%D8%A7%D9%86%D8%AD%D9%87%D9%87%D9%88%D8%A7%DB%8C%DB%8C%D9%81%D9%88%D8%AA%DA%A9%D>

[8%B1%D8%AF%D9%86%D8%AF%D8%A7%DB%8C%D9%86%D9%81%D9%88%DA%AF%D8%B1%D8%A7%D9%81%DB%8C%DA%A9](https://www.rahbordisyasi.ir/article_139124_27f071ff709290a381ac990e1fb68830.pdf)

²² رضایی، علی‌رضا، (1400)، فصلنامه راهبرد سیاسی: سیاست خارجی مطلوب دولت ابراهیم رئیسی؛ شماره 2، ص 30، لینک:

https://www.rahbordisyasi.ir/article_139124_27f071ff709290a381ac990e1fb68830.pdf

³ پایگاه خبری تحلیل انتخاب: جزئیات لحظه به لحظه از پرواز بالگرد رئیس جمهور؛ 2 جوزا 1403، لینک:

<https://www.entekhab.ir/fa/news/785224/%D8%AC%D8%B2%D8%A6%DB%8C%D8%A7%D8%AA%D9%84%D8%AD%D8%B8%D9%87%D8%A8%D9%87%D9%84%D8%AD%D8%B8%D9%87%D8%A7%D8%B2%D9%BE%D8%B1%D9%88%D8%A7%D8%B2-%D8%A8%D8%A7%D9%84%DA%AF%D8%B1%D8%AF-%D8%B1%DB%8C%DB%8C%D8%B3-%D8%AC%D9%85%D9%87%D9%88%D8%B1-%D8%B4%D8%B1%D8%A7%DB%8C%D8%B7-%D8%A2%D8%A8-%D9%88-%D9%87%D9%88%D8%A7-%DA%86%DA%AF%D9%88%D9%86%D9%87-%D8%A8%D9%88%D8%AF>

⁴ منبع سابق.

⁵ .X: Reza Pahlavi ،link :

https://x.com/PahlaviReza/status/1792584977101582818?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1792584977101582818%7Ctwgr%5E39c8fee8c99d61929ad7cf41a5bf5af44faf6d14%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Ffir.voanews.com%2Fa%2Freaction-political-figures-raisi-reza-pahlavi%2F7619662.html

⁶ عصر ایران: کدام کشورها در همبستگی با ایران عزای عمومی اعلام کردند؟ 3 جوزا ه.ش، لینک:

<https://www.asriran.com/fa/news/968185/%DA%A9%D8%AF%D8%A7%D9%85%DA%A9%D8%B4%D9%88%D8%B1%D9%87%D8%A7%D8%AF%D8%B1%D9%87%D9%85%D8%A8%D8%B3%D8%AA%DA%AF%DB%8C%D8%A8%D8%A7%D8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86%D8%B9%D8%B2%D8%A7%DB%8C%D8%B9%D9%85%D9%88%D9%85%DB%8C-%D8%A7%D8%B9%D9%84%D8%A7%D9%85-%DA%A9%D8%B1%D8%AF%D9%86%D8%AF>

⁷ عصر ایران: سران و مقامات 68 کشور به مقام رئیس جمهور... 3 جوزا، 1403 ه.ش، لینک:

<https://www.asriran.com/fa/news/968659/%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D9%86%D9%88%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%85%D8%A7%D8%AA%DB%B6%DB%B8%DA%A9%D8%B4%D9%88%D8%B1%D8%A8%D9%87%D9%85%D9%82%D8%A7%D9%85%D8%B1%D8%A6%DB%8C%D8%B3%D8%AC%D9%85%D9%87%D9%88%D8%B1%D9%88%D9%87%D9%85%D8%B1%D8%A7%D9%87%D8%A7%D9%86%D8%B4%D9%87%DB%8C%D8%AF%D8%B4%D8%A7%D8%AF%D8%A7%DB%8C%D8%A7%D8%AD%D8%AA%D8%B1%D8%A7%D9%85%DA%A9%D8%B1%D8%AF%D9%86%D8%AF>

⁸ DW: شرکت هیئت بلند پایه طالبان در مراسم تشییع جنازه رئیسی، 2 جوزا 1403 ه.ش، لینک:

<https://www.dw.com/faaf/%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA%D9%87%DB%8C%D8%A6%D8%AA%D8%A8%D9%84%D9%86%D8%AF%D9%BE%D8%A7%DB%8C%D9%87-%D8%B7%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%A7%D9%86-%D8%AF%D8%B1-%D9%85%D8%B1%D8%A7%D8%B3%D9%85-%D8%AA%D8%B4%DB%8C%DB%8C%D8%B9-%D8%AC%D9%86%D8%A7%D8%B2%D9%87-%D8%B1%D8%A6%DB%8C%D8%B3%DB%8C/a-69146343#:~:text=%D8%B0%D8%A8%DB%8C%D8%AD%20%D8%A7%D9%84%D9%84%D9%87%20%D9%85%D8%AC%D8%A7%D9%87%D8%AF%D8%8C%20%D8%B3%D8%AE%D9%86%DA%AF%D9%88%DB%8C%20%D8%A7%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D9%87,%D8%B1%D8%A6%DB%8C%D8%B3%DB%8C%20%D8%AF%D8%B1%20%D8%AA%D9%87%D8%B1%D8%A7%D9%86%20%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA%20%DA%A9%D9%86%D8%AF%20%BB>

⁹ پژوهشکده جمهوری اسلامی ایران: (1397)، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ص 205، لینک:

https://www.shora-gc.ir/files/fa/news/1398/9/21/4354_236.pdf

¹⁰ خبرگزاری مهر: بررسی علل سقوط بالگرد رئیس جمهور در دستور کار، 31 ثور 1403 ه.ش، لینک:

<https://www.mehrnews.com/news/6112303/%D8%A8%D8%B1%D8%B1%D8%B3%DB%8C%D8%B9%D9%84%D9%84%D8%B3%D9%82%D9%88%D8%B7%D8%A8%D8%A7%D9%84%DA%AF%D8%B1%D8%AF%D8%B1%D8%A6%DB%8C%D8%B3%D8%AC%D9%85%D9%87%D9%88%D8%B1%D8%AF%D8%B1%D8%AF%D8%B3%D8%AA%D9%88%D8%B1-%DA%A9%D8%A7%D8%B1>

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی یک نهاد مطالعاتی غیردولتی و غیرانتفاعی می باشد که در سال ۱۳۸۸ خورشیدی در شهر کابل بنیان نهاده شده است. این مرکز از طریق پژوهش های دقیق و بی طرفانه خویش به منظور ارزیابی و غنامندی پالیسی ها در افغانستان و منطقه فعالیت می کند.

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com info@csrskabul.com

وب سایت: www.csrskabul.net - www.csrskabul.com

 : +93780618000

تماس: +۹۳۷۸۰۶۱۸۰۰۰

